

Suomalaisen Yhteiskoulun Osakeyhtiö

Hallitus

Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu

12.11.2014**Opetus- ja kulttuuriministeriö**

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo@minedu.firahoitus@minedu.fi**LAUSUNTO LUONNOKSISTA HALLITUKSEN ESITYKSIKSI LUKIOKOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄVERKOSTA JA RAHOITUKSESTA**

Viite: lausuntopyyntö 16.10.2014 koulutuksen järjestäjäverkosta (OKM096:00/2014) ja lausuntopyyntö 15.10.2014 koulutuksen rahoituksesta (OKM097:00/2014)

Suomalaisen Yhteiskoulun Osakeyhtiö (SYK) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkkoa koskevasta lakiesityksestä sekä koulutuksen rahoitusta koskevasta lakiesityksestä. Koska lausuntopyynnot liittyvät olennaisesti toisiinsa, annamme lausuntomme yhdessä molemmista ehdotuksista. Toimintaamme kuuluu lukiokoulutus, joten käsittelemme lausunnossamme ehdotuksia siltä osin kuin ne koskevat lukiota. Toteamme lausuntopyyntöjen johdosta kunnioittavasti seuraavan.

Taustatietoja SYK:n lukiokoulutuksesta

Toisin kuin useimmissa Suomen kunnissa Helsingissä merkittävästä osasta lukiokoulutusta huolehtivat yksityiskoulut. Lukiokoulutuksessa yksityiskoulujen osuus on noin puolet ja yläasteella noin kolmasosa.

Helsingin kaupungin selvitysten mukaan yksityiset koulutuksen järjestäjät toteuttavat tehtävän kustannustehokkaammin kuin kaupunki.

Helsingissä ja muutamassa muussa suuressa kaupungissa on monipuolinen lukiokoulutuksen järjestäjäkenttä, mikä yhdessä vapaan hakeutumisoikeuden kanssa on paikallista lukiokoulutuksen tarjontaa rikastuttava tekijä. Monipuolinen tarjonta takaa lukiokoulutuksesta kiinnostuneille nuorille aitoja valinnan vaihtoehtoja. Monipuolinen järjestäjäkenttä tarjoaa myös kaikille koulutuksen järjestäjille erinomaisen keskinäisen mahdollisuuden vaihtaa ideoita ja kehittää omaa toimintaansa.

Yksityiskoulujen ylläpidosta ja hallinnosta vastaavat sekä oikeudellisesti että käytännössä vanhemmat, koulujen johto ja opettajat, eivät virastot tai viranomaiset. Yksityiskouluja ei ylläpidetä voiton tuottamiseksi, eivätkä koulut voi jakaa voittoa. Ne toimivat samojen valtionavustusten perusteella kuin kaupunginkin koulut. Ruotsissa koettuja ongelmia ei siis ole Suomen yksityiskouluissa.

SYK perustettiin yli 128 vuotta sitten yksityisten kansalaisten aloitteesta poikien ja tyttöjen edistyksellistä yhteisopetusta varten ja avaamaan tytöille väylä akateemisiin opintoihin.

SYK on nykyisin yksityinen yhtenäiskoulu, joka tarjoaa opetusta peruskoulun kolmannesta luokasta lukion loppuun. SYK:lla ja sen lukiolla on erityistehtävä kielipainotteisessa harvinaisten vieraiden kielten (saksa, ranska, venäjä) opetuksessa. Sykin opiskelijat myös kirjoittavat harvinaisten pitkien kielten ylioppilaskokeet, mikä on poikkeuksellista Suomessa. Yhtenäiskoulu tarjoaa parhaan mahdollisuuden näiden kielten pitkäjänteiseen opetukseen ja kulttuurien syvälliseen omaksumiseen. SYK:n erityistehtäviin kuuluu myös lukiossa kansainvälinen IB-linja, jossa opetus tapahtuu englanniksi.

SYK:n oppimistulokset ovat vuosi vuodelta millä tahansa mittarilla Suomen kärkijoukossa. IB-linjan oppimistulokset, joita on mahdollista verrata muissa maissa toteutettuun vastaavaan IB-koulutukseen, ovat maailman parhaimmistoa.

SYK:n oppilas- ja opiskelijakunta ei rajoitu helsinkiläisiin, vaan oppilaat ja opiskelijat tulevat laajasti pääkaupunkiseudulta ja lähikunnista.

Yksi SYK:n 2013 vahvistetun strategian mukaisista tavoitteista on täyttää hyvin yhteiskunnallinen ja opetussuunnitelman mukainen tehtävänsä. Tämän tavoitteen täyttymistä mitataan jo nyt opiskelijoiden sijoittumisella lukion jälkeisiin jatko-opintoihin kolmen vuoden kuluessa (yliopisto-opinnot Suomessa ja ulkomailla, ammattikorkeakouluopinnot, ammatilliset ja muut opinnot).

Järjestäjäverkkoa koskeva lakiehdotus

Huomioita ehdotuksen ongelmakohdista

Lukiokoulutuksen järjestämislupien myöntämisen kriteerien kolme pääotsikkoa (koulutuksen tarve / taloudelliset edellytykset / ammatilliset edellytykset) ovat mielestämme lähtökohtaisesti oikein valitut. Ne perustuvat nykyiseen lukiolakiin ja ovat toiminnan järjestämisestä päättämisen näkökulmasta olennaisia. Rakennemuutoksen suunnitelman mukaisesti kunkin pääotsikon alle kirjatut kriteerit tulee kuitenkin miettiä erittäin tarkasti. Valittavien kriteerien tulee olla selkeitä ja todennettavia siten, ettei niiden soveltamisesta synny vaikeita näkemyseroja. Lisäksi valittavien kriteereiden tulee

olla sillä tavalla joustavia, että niiden pohjalta voidaan tehdä paikallisten olosuhteiden edellyttämiä mielekkäitä ratkaisuja.

Lukiokoulutuksen järjestäjäverkkoa pyritään tiivistämään karsimalla järjestäjien määrää ja keskittämällä toimintaa vahvemmillemme koulutuksen järjestäjille. Ehdotuksessa ei määritellä vahvaa koulutuksen järjestäjää, vaan tämä jäisi lupaharkinnassa viranomaisen harkinnan piiriin. Viranomaisille sallittaisiin lisäksi laaja tarveharkinta. Ehdotus vähentää huolestuttavasti ennakoitavuutta, joka on välttämätöntä lukiotoiminnan pitkäjänteisen ylläpidon kannalta.

Koulutuksen rahoitusuudistusta koskevassa esityksessä viitataan VATT:n tutkimukseen (137/2007), jonka mukaan optimaalinen kustannustehokkuus saavutetaan noin 400 opiskelijan yksikössä, koska koon kasvattamisella on tämän jälkeen vain pieni vaikutus kustannusten alentamiseen. Vahvemmillä järjestäjillä tarkoitetaan esityksessä ilmeisesti ainakin opiskelijamäärältään entistä suurempia yksiköitä. Vaikka koon kasvattaminen noin 400 opiskelijan yli ei lisää kustannustehokkuutta, niin koon kasvattaminen lisää hallinnointiin liittyviä vaatimuksia, kasvattaa hallintoa ja jäykistää päätöksentekoa. Järjestäjäverkon uudistamisessa ei ole perusteita tieteen tahtoen tai itseisarvoisesti pyrkiä pelkästään suurempiin yksiköihin.

Yksikköjen ja niiden vahvuuksien arvioinnissa on ilmeisesti otettu huomioon vain toisen asteen koulutus eikä sitä, että sama järjestäjä voi tarjota sekä perusopetusta että lukiokoulutusta. Vahvuuksia arvioitaessa yhtenäiskoulu ja siihen liittyvä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yhdistäminen samaan yksikköön olisi otettava huomioon vahvuutena enemmän kuin pelkän lukiokoulutuksen järjestäjän koko. Yhtenäiskoululla voidaan saavuttaa huomattavia synergiaetuja, mutta myös ennen kaikkea pedagogisia etuja.

Järjestäjäverkkoa ja kouluja pyritään ohjailemaan entistä tiukemmin valtakunnallisesti siten, että ”säätelyjärjestelmän uudistaminen lisää koulutuspoliittisia ohjausmahdollisuuksia”. Koska ohjausmahdollisuuksien käyttötarvetta ei ehdotuksessa selkeytetä, herää kysymys, millaisia poliittisia tavoitteita ohjailulla voitaisiin pyrkiä toteuttamaan.

Jos toisen asteen koulutuksen keskeinen kansallinen tavoite on tarjota opiskelijoille mahdollisuudet joustaviin ja monipuolisiin koulutusohjelmiin, niin ehdotus ja siihen liittyvä erityistehtävien kustannusten karsiminen on ristiriidassa tämän keskeisen kansallisen tavoitteen kanssa. Ehdotuksella pyritään edistämään koulutuksen järjestäjien profiloitumista, mutta erityistehtävien ja niihin liittyvien korvausten karsiminen sekä järjestäjäverkon itseisarvoisen tiivistäminen vaikuttavat juuri päinvastaiseen suuntaan.

Järjestäjäverkon uudistaminen aiotaan toteuttaa koulutuksen järjestäjän kannalta raskaimmalla mahdollisella välineellä eli toiminnan perusedellytyksenä olevan toimiluvan asettamisella kyseenalaiseksi. Kun jokainen koulutuksen järjestäjä joutuu hakemaan toimilupaa uudelleen ilman varmuutta sen saamisesta, joutuvat koulu, sen opiskelijat, vanhemmat ja opettajat elämään pitkään epävarmuudessa. Tämä ei voi olla vaikuttamatta haitallisesti koulujen toimintaan, opettajien työilmapiiriin ja opiskelijoiden oppimistuloksiin.

Toimilupien peruutukseen ja vapaaseen lupaharkintaan perustuvan uudistuksen toimeenpano voi johtaa koulutusmonopoleihin. Monopolit lopettaisivat koulutuksen järjestäjien keskinäisen toiminnan laatua kehittävän positiivisen kilvoittelun, mikä olisi opiskelijoiden ja yhteiskunnan kokonaisedun vastaista.

Alla on muutama esimerkki maininnoista, joita saatettaisiin järjestämisluvista päätettäessä soveltaa tavalla, joka johtaisi alueelliseen koulutusmonopoliin:

- ”Työnjakoa tehostetaan päällekkäisiä toimintoja karsimalla.”
- ”... järjestäjien työnjako alueella on selkeä.”

Järjestäjäverkon tiivistäminen johtaa ehdotuksen mukaan fuusioprosessiin, jonka yhteydessä opettajat voivat hakeutua muiden koulutuksen järjestäjien palvelussuhteeseen tai oppilaitokseen ei enää hakeuduta. Näitä, viranomaisten yksipuolisista toimenpiteistä johtuvia haittavaikutuksia varten ehdotetaan, että viranomaisilla olisi mahdollisuus tämän perusteella kaventaa oppilaitoksen toimilupaa tai peruuttaa se (s. 28). Ehdotus on etenkin yksityisen opetuksen järjestäjän kannalta epävarmuutta herättävä.

Yksityiskouluilla on toiminnassaan useita sopimuksia ja järjestelyjä, joiden edellytyksenä on se, että yksityinen opetuksen järjestäjä toimii kouluna. Esimerkkejä tällaisista järjestelyistä ovat sopimukset kaupungin kanssa ja tontinvuokrasopimukset. Koulun toimiluvan asettaminen kyseenalaiseksi aiheuttaa vaikeasti ennakoitavia ongelmia myös näissä järjestelyissä ja sopimuksissa.

Ministeriölle aiotaan varata myös mahdollisuus entistä laajemmin muuttaa koulun koulutustehtävää ja peruuttaa järjestämislupa yksipuolisesti. Yksityiskoulun kannalta tällainen mahdollisuus lisää epävarmuutta entisestään. Koulutuksen sisältöä ohjaillaan mm. valtakunnallisten opetussuunnitelmien kautta. Yksittäisen koulun toiminnan uudelleen ohjaaminen tai toimiluvan peruuttaminen koulutus- tai muista poliittisista syistä on kohtuuton toimenpide.

Toimilupahakemuksissa kouluilta vaadittaisiin mm. selvitys vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta viideksi vuodeksi tulevaisuuteen. Koulutoiminta ei lähtökohtaisesti saa tuottaa voittoa, ja toiminnan rahoitus perustuu jatkossakin rahoitusta koskevan ehdotuksen mukaan pääasiassa valtionavustuksiin, joiden kehitystä on lähihistorian perusteella ollut erittäin vaikea ennakoida. Vaatimus on kohtuuton etenkin, jos sen perusteella on tarkoitus tehdä ratkaisevia valintoja koulun toimiluvan suhteen.

Perusopetuslain mukaan yksityisellä koulutuksen järjestäjällä on oltava sopimus kotikuntansa kanssa. Helsingin kaupunki on viime vuosina pyrkinyt lisäämään omaa ohjailuaan näiden koulusopimusten kautta. Ne yksityiskoulut, joissa tarjotaan sekä perusopetusta että lukiokoulutusta, joutuisivat kahden, suoraan ja syvällekäyvään ohjailuun pyrkivän viranomaistahon ristivetoon.

Muutosehdotuksia

Toimilupien peruuttamisella on merkittäviä haittavaikutuksia, jotka ehdotuksessa pääosin tunnustetaan. Ehdotamme, että niiden lieventämiseksi luovutaan kaikkien toimilupien automaattisesta peruuttamisesta ja uusien toimilupien hakuvaatimuksista. Sen sijaan ehdotamme, että järjestäjille asetetaan tarpeelliseksi katsottavat uudet toimintaedellytykset, jotka kirjataan selkeästi lakiin. Sen jälkeen asetetaan nykyisille toimijoille riittävän pitkä määräaika täyttää uudet toimilupavaatimukset, toteuttaa tarvittavat järjestelyt tai lopettaa toimintansa määräajan loppuun mennessä. Tällainen menettely on tavanomainen muissa toimilupaa vaativissa toiminnoissa silloin, kun toimilupavaatimuksia lisätään (esim. finanssimarkkinoiden toimiluvat).

Lukiokoulutuksen tulee edelleen perustua vapaaseen hakeutumisoikeuteen. Jos opetuksen järjestäjä hoitaa yhteiskunnan kannalta merkittävää erityistehtävää, tulee tämä ottaa huomioon toiminnan jatkamista ja vahvistamista puoltavana tekijänä. Rakenneuudistuksen kriteereitä ei siis saa valita ja tulkita siten, että tavoiteltaisiin vain yhtä tai mahdollisimman harvalukuista lukiokoulutuksen järjestäjäjoukkoa alueella. On siis aidosti kunnioitettava rakenneuudistuksen asiakirjoihin kirjattua monimuotoisen järjestäjäkentän periaatetta.

Järjestäjäverkkoa uudistettaessa tulee ottaa huomioon muun lisäksi myös se, että sama järjestäjä voi tarjota sekä perusopetusta että lukiokoulutusta. Tällainen yhtenäiskoulumalli tarjoaa järjestäjän vahvuuden kannalta merkittävät edut sekä kustannustehokkuudessa, opetuksen monipuolisuudessa että pedagogiassa.

Viranomaisten harkintavallalle toimiluvan myöntämisessä, sen yksipuolisessa muuttamisessa tai peruuttamisessa tulisi asettaa tarkat rajat ja puitteet. Koulutus on pitkäjänteistä ja tulevaisuuteen suuntaavaa toimintaa. Tulisi varmistaa, että viranomaisvaltuuksia ei voida käyttää lyhytnäköisiin toimenpiteisiin tai tietyn yhteiskunnallisen näkemyksen toteuttamiseen.

Vaaditut viiden vuoden ennakkolaskelmat voivat perustua vain oletuksiin valtion rahoituksesta, kun kouluilla ei ole olennaisia mahdollisuuksia laajentaa tulopohjaansa muutoin.

Lakiesityksessä on syytä ottaa kantaa siihen, miten ratkaistaan kotikuntasopimukseen perustuvien kunnan vaatimusten ja ministeriön toimilupaohjailuun perustuvien vaatimusten välinen ristiriita ja kumpaa koulutuksen järjestäjän on noudatettava.

Rahoitusta koskeva uudistusehdotus

Uuden lukiorahoituksen periaatteista

Näemme hyvänä uuden rahoitusmallin ohjaavan vaikutuksen, joka kannustaa koulutuksen järjestäjää toimimaan mahdollisimman tehokkaasti koulutustehtävässään. Kolmesta osasta muodostuva rahoitusmalli on myös selkeä ja läpinäkyvä.

Rahoituksen perustuminen kolmen edeltävän vuoden tunnuslukujen keskiarvoon johtaa rahoituksen jälkeen jäämiseen tilanteessa, jossa koulutuksen järjestäjän opiskelijamäärä kasvaa. Kun opiskelijamäärä kasvaa huomattavasti (esim. yli 5 % vuodessa), tulisi

koulutuksen järjestäjällä olla oikeus rahoituksen oikaisuun. Toisen asteen koulutuksen uudistuksen tavoitteena ovat entistä vahvemmat ja opiskelijamäärältään suuremmat koulutuksen järjestäjät. Jos koulutuksen järjestäjä onnistuu kasvattamaan opiskelijamääräänsä tavoitteen mukaisesti, ei sen taloudellista asemaa tulisi heikentää rahoituksen viiveellä.

Jos rahoituksessa painotetaan erityisesti arvosanojen parantumista lukion aikana, ongelmaksi muodostuvat peruskoulun päättöarvioinnin epäyhtenäisyys ja lukiodien oppilasvalinnasta johtuvat lähtötasojen erot.

Toimintarahoitus pienenee yksityisessä lukiokoulutuksessa

Torstaina 23.10.2014 julkaistujen koelaskelmien perusteella käytännössä kaikkien yksityisten lukiokoulutuksen järjestäjien kokonaisrahoitus tulee uuden järjestelmän myötä laskemaan. Pienimmät muutokset ovat yleislukioilla, joiden oppilasaines on suoritustasoltaan maan keskiarvoa. Osasyys kokonaisrahoituksen pienenemiseen on voimassaolevan järjestelmän kuntakohtaisen yksikköhinnan erityistehtäväkorotuksen poistuminen yksityisiltä koulutuksen järjestäjiltä.

Erityistehtävän saaneiden lukiokoulutuksen järjestäjien rahoitus

Toisen asteen koulutuksen keskeinen kansallinen tavoite on rakenneuudistusta koskevan ehdotuksen mukaan tarjota opiskelijoille mahdollisuudet joustaviin ja monipuolisiin koulutusohjelmiin. Ehdotuksella pyritään edistämään koulutuksen järjestäjien profiloitumista. Erityistehtävien ja niihin liittyvien korvausten karsiminen sekä järjestäjien koon itseisarvoinen kasvattaminen vaikuttavat Helsingissä juuri päinvastaiseen suuntaan. Erityisen koulutustehtävän resursointiin kohdistuva huomattava leikkaus asettaa kyseenalaiseksi tehtävän laadukkaan ja tuloksekkaan toteuttamisen. SYK:n osalta erityistehtäväkorotuksen alentaminen/poistaminen ja sitä vastaavan harkinnanvaraisen erityisrahoituksen jääminen saamatta tekisivät mahdottomaksi harvinaisiin vieraisiin kieliin painottuvan erityistehtävän hoitamisen ja IB-opetuksen. Näitä erityistehtäviä on pidettävä kansallisesti merkittävänä ja yhteiskunnan kannalta olennaisina.

SYK:n erityisen koulutustehtävän saaneen lukion toiminta ja toiminnan vaikutukset ovat alueellisia, valtakunnallisia ja kansainvälisiä. SYK vastaa suuresta osasta tämän oppiainepainotuksen toteutumisesta koko maassa.

Suomalainen koulutusjärjestelmä tukee hienosti kaikkein heikoimpien opiskelua moninaisin järjestelyin ja tukimuodoin. Tulevaisuuden Suomi tarvitsee kuitenkin myös kaikki potentiaaliset lahjakkuudet, joiden kehittymiseen erityisen koulutustehtävän saaneet lukiot tuovat koetellun vaihtoehdon. Toimintamuoto on erittäin merkityksellinen sekä opiskelijalle henkilökohtaisesti, yhteiskunnallisesti että kansainvälisesti tukien erityislahjakkuuksien kehittymistä tulevaisuuden huippuosaajiksi ja asiantuntijoiksi.

Erityistä koulutustehtävää hoitavan lukion opetussuunnitelma ja opiskelijan opiskelusuunnitelma poikkeavat yleislukion vastaavista. Laadukkaasti ja säädösten mukaisessa syvyydessä ja laajuudessa toteutettu erityistehtäväkoulutus synnyttää myös tarpeen perustasoa suurempaan resursointiin.

- Erityistä koulutustehtävää hoitavan lukion kurssitarjonta on painotusaineiden osalta monipuolisempaa ja syvempää kuin yleislukiossa. Erityisesti tämä tulee huomioida tilanteissa, joissa erityiseen tehtävään liittyy useita oppiainepainotuksia.
- Hahmoteltu uusi lukion tuntijako ei mahdollista lukioiden laajaa rikastumista ja valinnaisuutta. Siksi suunniteltu erityisen koulutustehtävän rahoituksen puolittaminen ei sovellu tähän tilanteeseen. Erityistehtävälukioita tarvitaan ja niiden toiminnan rahoitus on turvattava.
- Riittävän lisärahoituksen saaminen edellyttää samoin myös ilmoitettuun erityiseen koulutustehtävän liittyvän opetustarjonnan varmistettu vuosittainen toteutus, johon opiskelijat voivat myös luottaa.
- SYK:lla on pitkä traditio ja huippuosaaminen harvinaisten vieraiden kielten opettamisesta. Toimintamme vaikuttavuuden ytimessä korostuu se, että valtaosa pitkien vieraiden kielten opiskelijoista myös kirjoittaa opiskellun pitkän oppimäärän ylioppilaskokeen.
- Tiedämme, että harvinaisempien painotusaineiden opetuksen järjestämisen ja jatkuvuuden turvaamiseksi sekä kehittämiseen tarvitaan päteviä ja laajasti kelpoisia opettajia, joiden saatavuus on erittäin rajallista. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen liittyvät näkökohdat ovat siis erittäin tärkeitä.
- Vakavaa huomiota tulee kiinnittää kansainväliseen IB-tutkintoon johtavaan (International Baccalaureate) lukiokoulutukseen, joka on erityisen opetussuunnitelmansa ja ryhmäkokovaatimustensa vuoksi edellyttää selkeästi korkeampaa rahoitusta kuin muu suomalainen lukiokoulutus

Kustannuksia aiheuttaa muun muassa jäsenmaksu, sillä IB-organisaatio perii kultakin IB-koululta vuosittain tuntuvan perusmaksun (7490 euroa vuonna 2014). Lisäksi organisaatio muun muassa edellyttää IB-koulun johtoportaalle sekä kaikkien IB-opettajien säännöllisesti osallistuvan kuluiltaan kalliisiin ulkomaille tapahtuviin konferensseihin ja koulutuksiin, ja näihin osallistumista organisaatio valvoo muun muassa koulukohtaisissa viisivuotisarvioinneissa.

IB-opetuksen erityispiirteet aiheuttavat kustannuksia, sillä opiskelijoiden ainevalikoimaa säädellään IB-organisaation taholta, ja tietyt kriteerit täyttävä *ainevalikoima* (*tiedeaineiden runsas laboratoriotyöskentely, kielten pakolliset suulliset kokeet, Extended Essee-tutkielmien ohjaus*) on aina tarjottava siinäkin tapauksessa että opetusryhmät jäisivät pieniksi.)

SYK:n IB-linjan opetustarjonta on valtakunnallisesti ainutlaatuista sisältäen mm. ainoana Suomessa oppiaineen Global Politics. IB-linjamme opiskelijoiden tulokset ovat maan parhaat ja opiskelijat sijoittuvat jatko-opintoihin erinomaisesti niin Suomeen kuin ulkomaille. Koulumme on myös Suomen ensimmäinen IB-koulu.

Jotta maassamme voidaan järjestää IB- koulutusta tulevaisuudessakin, tulee sen rahoitukseen liittyvät kysymykset huomioida erillisenä kokonaisuutena uutta rahoitusmallia valmisteltaessa.

Sijoittuminen jatkokoulutukseen ulkomaille

Kansainvälistyminen on Suomen kansallisen strategian mukaista, ja siksi sen toteutumisesta ei pidä rangaista koulutuksen järjestäjiä. Korkeakouluopiskelijoiksi sijoittuneiden määrässä on huomioitava myös ulkomaille opintojaan jatkavat. Jos OKM ei pysty keräämään tietoa ulkomaille opiskelemaan sijoittuneista, on tehtävä annettava lukiokoulutuksen järjestäjille, joiden täytyy pitää rekisteriä ko. opiskelijoista, kerätä heiltä opiskelutodistukset ja raportoida luvut opetus- ja kulttuuriministeriöön.

Kiinteistöjen ylläpito ja rakentaminen, perustamishankkeiden arvonlisävero

Yksityisten lukioden rahoitus ei nykyisin sisällä koulukiinteistöjen investointeja eikä rahoitusjärjestelmä ehdotuksen mukaan ole ylläpitäneutraali. Useat yksityiskoulut - niin myös SYK - omistavat ja ylläpitävät vanhenevia ja peruskorjausta kaipaavia koulukiinteistöjä. Lukiokoulutuksen ylläpitäjille ei ilmeisesti vieläkaan varattaisi rahoitusta kiinteistöjen ylläpitoon tai perusparannuksiin, vaan päinvastoin ylläpitäjät kärsisivät, kun arvonlisäveron palautus ei enää koskisi peruskorjaus- ja rakennusinvestointeja. Uusi malli edellyttää toimiluvan hakijalta vakavaraisuuden osoittamista sekä etukäteislaskelmaa viideksi vuodeksi vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden turvaamisesta. Koulutoiminta ei saa tuottaa voittoa, ja toiminnan rahoitus perustuu jatkossakin pääasiassa valtionavustuksiin, joiden kehitystä on lähihistorian perusteella ollut erittäin vaikea ennakoida.

Yksityiset koulutuksenjärjestäjät ovat pitäneet koulukiinteistöt kunnossa ja hoitaneet tilojen peruskorjaus- ja laajennustarpeet pääosin lukiokoulutukseen annetun valtionrahoituksen turvin. Jatkossa ei perustamishankerahoitusta tulla enää myöntämään. Tämä ohjaa entistä vahvemmin koulutuksen järjestäjiä hakemaan markkinakorkoista lainaa suurempien hankkeiden rahoitusta varten. Lukiokoulutusta tarjoavien koulutuksen järjestäjien rahoituksessa tulee ottaa huomioon myös ylläpidettävät ja korjattavat kiinteistöt.

Luonnoksessa ehdotetun uudistuksen myötä arvonlisäverokorotus poistuu kokonaisrahoituksesta, mutta arvonlisävero palautetaan uuden järjestelmän mukaan rahoitettavasta koulutuksesta aiheutuneiden kustannusten osalta. Peruskorjaus- ja rakennusinvestointeja arvonlisäveropalautus ei koske. Tämä lisää yksityisen koulutuksenjärjestäjän kustannuksia suurten investointien osalta arvonlisäveroprosentin verran.

Ehdotamme, että yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi yksityiset koulutuksenjärjestäjät olisivat oikeutettuja arvonlisäveron palautukseen myös koulurakennuksiin tehtävien peruskorjausten ja rakennusinvestointien osalta.

Janne Lauha
hallituksen
puheenjohtaja

Jukka Tanska
rehtori